

Дебют

Василь КАЛИТА – поет, прозаїк. Народився 1985 року у Львові, там мешкає і сьогодні. У 2002–2007 роках навчався на механіко-математичному факультеті Львівського національного університету, після закінчення якого почав активно займатися літературою. Створив цикл оповідань про студентське життя “Архаровці”, як його продовження – роман “Десант у Пацятичах”. Вірші молодого автора публікувалися на сторінках журналу “Склянка часу”, його проза жваво обговорюється на Інтернет-форумах.

ІНТЕРНЕТ – ПОГАНА ШТУКА

Замість того, щоб подавати на парах матеріал, викладач правознавства тільки те й робив, що скаржився перед студентами на глобальні проблеми. Щойно виголосив Вася ідею проекту великого герба України із зображенням сала та горілки – зразу відбулася лекція про шкоду алкоголю для українського населення. Найболючішою для викладача проблемою після спиртного був лише Інтернет. Зовсім не тому, що ця мережа провокує появу виснажених, залежних від комп’ютера “юзиків”, а через ...порнографію, яка ввесь час чомусь його переслідувала. Дійшло до того, що лектор пари провести не міг, поки не поскаржиться перед аудиторією: “Буває, зайдеш в Інтернет почитати якусь наукову статтю, а він тобі, немов демон-спокусник, шепоче: «Подивись на тих оголених жінок»”. Порнографія стала для нього манією, згадувалася на кожному занятті, і достатньо було незавершеної фрази посеред лекції: “Сімдесят відсотків Інтернету складає...”, щоб розвеселити студентів. Ті, хто бували в їхній шкурі, вже знали, про що йдеться.

Додік натомість недолік Інтернету бачив зовсім в іншому (він був не проти поглянути на оголених жінок, але всі пікантні сайти в комп’ютерній лабораторії заблокували). Його проблемою був Вася, схильний експлуатувати мережу з дуже дивною ціллю. Ні, Вася зовсім не любив комп’ютерів, ані всього, з ними пов’язаного: Інтернет був для нього фішкою у приколах. Коли більшість студентів після пар годинами вишукувала реферати, читала статті, відправляла електронні листи, спілкувалася в чаті, то Васі достатньо було кількох хвилин, щоб роздобути всю потрібну інформацію. Додік був навчений гірким до-

свідом, що інформація ця стосуватиметься Пацятич, і хто зна, який сюрприз уже чекає його вдома. Кожного тижня він із трепетом у душі їхав у село, не відаючи, кому з односельчан прийшов про нього лист чи хто на цей раз із чорних футболістів дзвонив у сільраду.

Васі достатньо було ввести для пошуку слово “Пацятичі”, і комп’ютер видавав десятки сторінок із цим населеним пунктом. Клацаючи сторінку за сторінкою, хлопець натрапив на щось новеньке – призерів районної шкільної олімпіади, серед яких виявилась і Додікова землячка Яна. Ще й фото її, видно, було вдало зроблене місцевими аматорами в stodолі, бо як тільки Вася на нього глянув, одразу зрозумів: підходяща пара для друга.

Вечір нічого поганого не віщував. Додік був просто щасливий, коли, повернувшись додому, ніяких новин про себе не дізнався! Чи не вперше за останній час ніхто з села не має до нього жодних претензій. Щоб відпочити від важкого тижня, проведеного на студентській лаві і на квартирі в Петлюри (господині його помешкання), увімкнув футбольний матч. І тут пролунав телефонний дзвінок. Додік на них відповідати не любив, але в хаті на той час нікого не було, тож довелося взяти слухавку.

Упізнав одразу – дзвонив колишній однокласник, який тепер також навчався у Львові, а проте вони рідко перетиналися. “Напевне, на сто грам до бару кличе”, – вирішив Додік і весело поздоровкався з товаришем. Та голос у трубці не випромінював радості. На запитання про його справи однокласник дорікнув: “Хіба це може цікавити людину, яка намірена мою дівчину відбити?!”

Додіка мовби холодною водою облили. Її він бачив раз чи два і то здалеку, а тут такі заяви! Хотів, було, щось пояснити, виправда-

тись, але однокласник нічого слухати не бажав, тільки призначив на сільському стадіоні “стрелку” і кинув трубку.

Додікова душа сиділа в п'ятах. Цей паруб'яка ще зі шкільних років відзначався міцною статурою і богатирською силою. Що робити? Подзвонив до сержанта Мурика за підмогою, але той саме заступив на варту. Доведеться іти самому. Упевненість хлопця підживлювало одне – правда за ним, і совість чиста. Тож, замкнувши хату на ключ, побрів темною сільською вуличкою до стадіону.

Це тільки коли збірна Пацятич з футболу, або, як її називали архаровці, Squadra Рассига, проводила свій домашній матч, Додік на крилах летів до стадіону, щоб прислужитися рідній команді, а тут рахував кожен крок, нервово оглядаючись і лякаючись хрускоту під ногами. Западаливі сільські собаки в сутінках щеміло хор організували, від чого Додікова ціміло в грудях. Сто разів йому хотілося чкурнути назад, додому, заритися в сіно, та ще сто разів він себе переборював і змушував іти далі.

Поминувши школу, яка примостилася біля траси, опинився посеред стадіону і лице-в-лице зіткнувся з двометровою постаттю. Першим, що архаровцю вдалося із себе витиснути, було скупе й непереконливе виправдання, на яке однокласник тицьнув пожмаканий папірець і, підсвітивши мобілою, скомандував: “Читай!” Мружачись і приглядаючись, Додік урешті-решт почав розбирати каракулі, які здалися аж надто знайомими:

“Привіт, Яночко.

Ти мене прекрасно знаєш, свого земляка. Я – Додік, син наших працівників культури. Ми з тобою часто бачимось, але основного я тобі сказати не наважувався. Я тебе кохаю. Я є дуже маленький і цнотливий, але через лист все-таки зміг тобі в цьому признатися. Давай будемо зустрічатись. Ти, звичайно, знаєш, де я живу. Приходь цієї неділі, буду чекати. Поговоримо. Надіюсь на твою позитивну відповідь. На даний момент я у Львові залагоджую свої справи, але в неділю приїду додому. Поки що присвячую тобі свого вірша:

*Є багато дівчат на світі,
Та для мене ти одна,
Як то буть, куди кохання діти,
Так його багато – океан без дна.*

Я у Львові вчуся і веду дуже цікавий спосіб життя. Зі мною по сусідству живуть відомі чорношкірі футболісти. Вони – мої добрі знайомі, адже я з ними цілу ніч провів у ліфті. Після цього вони ласкаво почали називати

мене “наш белій шалюничик”. Я обов'язково тебе з ними познайомлю. Ще одна цікава людина з мого життя – хазяйка Петлюра. Якби не вона, мої ночі на квартирі були б сірими. А так ми з нею бухаємо і дивимось серіали. Петлюрі далеко за вісімдесят, але вона в чудовій формі. Завдяки їй я по-новому навчився пити горілку: спочатку їм, їжу запиваю водою, а вже воду – головним атрибутом дійства. Ми швидко обоє надираємось, і, що робимо далі, – не пам'ятаю.

Таке от веселе життя. Якщо прийдеш у гості, я тобі ще розповім про свої пригоди з неграми, ментами і Петлюрою.

Навіки твій Додік”.

Прочитавши лист, заскочений архаровець підвів погляд на однокласника, який випалив йому в лице: “Яна тебе все одно не любить, ця дурнувата автобіографія її страшно обурила! Усі старання принесуть тільки проблеми на твою...”

Додік, хоч і тремтів осиковим листом, узяв себе в руки: “Не я це писав, кажу, не я! Хочеш, перевір мій почерк. Я навіть ручку з собою захопив”. Він заходився щось виводити на зворотному боці папірця, після чого простягнув його однокласникові. Той якийсь час вертів лист, зіставляючи почерки, і, зрештою, переконавшись, що це не Додіка робота, вже спокійно заявив: “Передай тому, хто писав, що, як таке повториться, йому буде непереливки. Більше я розбиратися не буду”. Той ж миті лист було знищено й пущено за вітром, а однокласник подався геть.

Додік додому не спішив. На цей раз від радості, що він усе так хвацько розплутав. Розмова з тим “бєбком”, як він часто у відповідь на приколи називав Васю, звісно, буде, але в понеділок. Зараз студент милувався зірками на погожому вечірньому небі і подумки на ходу складав вірші. Треба ж, тільки один раз прочитав “п-п-придуркові” свою поезію про кохання, а він уже її в листі використав. Оце пам'ять! Не дивно, що Вася так комп'ютерів не терпить. Він – наша душа, жива, неповторна, хоч і трохи невірніважена. Невже з нею може зрівнятися якась мертва залізьяка. Так роздумуючи дорогою додому, Додік зауважив, що вже і краплі образи на Васю не залишилось. Він під ніс наспівував одну з облюбованих архаровцями пісень, навіть собаки з їх лементом не драгували. Батькам про пригоду нічого не розповів: і так після кількох листів зі Львова вони були готові до рішучих і непередбачуваних дій.

Швидко промайнули вихідні, і Додік знову опинився на парох. Для годиться прочитав Васі нотацію, мовляв, не треба більше його так підставляти, від чого архаровці зайшлися реготом.

Історія до кінця не забулася: коли-неколи друзі згадували про Янину неземну красу і жаліли – така хороша кандидатура для Додіка могла бути.

“МИ В ШИНКУ ЧАС ПРОВОДИМО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНО”

Ще одним культовим місцем, яке полюбляли архаровці, було кафе “Гарячі бутерброди”, або, як його називали студенти, “КГБ”. Відвідувачів тут могли порадувати не тільки зашифрованою в назві закладу стравою, а й усім тим, що так смакувало друзям: борщем і дерунами, пельменями й варениками, пивом і горілкою. Зазвичай хлопці займали в кафе віддалені місця – у самому кутку, наприклад, куди не долинали модні хіти у виконанні напівгоголених дівчиць легковажної поведінки з телевізора на стіні. А в глибині залу було затишно: тут тобі і порозмовляти можна, а коли піддали добряче – то й заспівати з друзями щось хороше.

Добре, що цього разу в кутку вільно: хлопцям, утомленим відсиджуванням чотирьох пар, не доведеться шукати іншої забігайлівки. Розсілись і заходилися вирішувати важливішу проблему – питання з меню і фінансами. Додік, як завжди, заявив, що не має бабок, проте зробив розкішне замовлення з широкої Васиної кишені. Той не заперечував. Гуру комизився, що багато не п’є, але, як почув, що друзі візьмуть його улюблену на безрезових бруньках, зм’як відразу. Вова любив усе з розмахом, “по максимуму”, тому не відставав од Васі та Додіка й погодився на комплексний обід, який передбачав і борщ, і пельмені, і салат, і сік томатний, що так чудово гармоніював із горілкою. Її-то хлопці взяли окремо: до комплексного обіду, на жаль, не входила. Хлопці стали чекати замовлення.

– Чого тільки не почувеш від сучасних виконавців, – повернувшись від стійки, Вася почав ділитися враженнями від, м’яко кажучи, пісні з телевізора на стіні. – Як вам рядок: “Ти мені на стіл постели”?

Вова з Додіком пирснули від сміху, а Гуру, який в компанії архаровців хоч і поведився більш живо й природно, заявив:

– А що тут такого? Нормальна пісня.

– Як тобі, Максимку, пояснити, що сплять

на ліжку, а на стіл – остання справа. Судячи зі слів пісні, хлопаці залишилось небагато.

– Так, я з тобою згоден, – підтвердив Вова, – пісня сумна. Як і наступні слова, що я недавно чув від Юзика: “Всі герої живуть до смерті”.

– А хіба по-іншому буває? – всміхнувся Вася. – Теж мені Америку відкрили.

– Америку мені ось Вова відкрив, – здивувався Додік, – що Юзик співати вміє.

– Усі сучасні пісні, – продовжив Вова, – в такому ритмі виконані, що німий і глухий співатимуть. Виконавці не про суть думають і не про мелодійність, а про попит. Їхній товар розрахований не на людей з музикальними здібностями чи феноменальною пам’яттю, а на сіру масу, яка здатна в пісні запам’ятати хіба “бум-бум” і “о-є”. От і тому в нашого Юзика раптово з’явився музикальний слух.

Подали обід. Хлопці осушили чарки, запили томатним соком і заходилися працювати ложками.

– У сучасних піснях, – вів Додік, який дивовижно швидко все поглинув, поки архаровці ще тільки з борщем возилися, – не тільки багато суму, а й жахіть наслухатися можна. Ось мій сусід у селі, пацан нормальний, а тут у неділю бахнув водки і затягнув: “Снегурочка плачет, горючие слёзы текут по небритым щекам”. У мене аж мурашки по тілі побігли, коли я собі цю Снігурочку уявив.

– Що-що, а законів фізики і логіки в модних піснях таки дотримуються, – сказав Вася. – Буває, вертаємося з Петром увечері з пар, я старюся його в добрій, душевній музиці просвітити, а він – на своїй хвилі, мене хоче на путь істини наставляти. Счас! Декілька рядків, правда, що я чув від Петра, закарбувалися мені надовго.

– Що ж такого співає наш Петро? – підсміюючись, поцікавився Додік.

– “У цього моря такий колір, як твого будинку номер”, “Я відчуваю, як падаю в небо”, “Слёзы по щекам снизу вверх”, “Хлібом одним ситі й напоєні” і нарешті, – Вася стиснув кулаках, – перше місце в списку: “Вулиця зачала нас в домі голубих ночей”.

– Та-а-а, – оговтавшись після бурхливих емоцій, сказав Вова, – я й не знав, що при таких умовах когось зачати можна.

– Можна – не можна, – додав Вася, – а виконавці співають, бо, на їх частя, маси від цього “тащатся”. До речі, ще одна фішка сучасної музики – еротизм. Кліпи, які Петро тайком від бабці переглядає, всі на цьому побудовані. З дозволу сказати, артистки те і ро-

блять, що стогнуть в мікрофон, гладять його, спираючись на якісь нездорові асоціації, і безперестанку задирають ноги. Глядачам тоді все одно, що там ще й якісь слова передбачені. Вони музику слухають не тими органами, що потрібно.

– А досить в ті слова вслухатися, – продовжив Вова, що теж уже трапезу завершив, – та сама “порнуха”. Я тут недавно підслухав: “Моє тело горит огнём, ты вошёл и поселился в нём”. А от ще: “Попросите Петю сделать Маше «О»”. Скоро вже про туалет співатимуть.

– І я гон один чув, – схопився Додік. – “Покуштуй мене, крихітко! Розірви мене ручками! Покусай мене зубками! Посмокчи мене губками!”

– Ага, пісня одного органа, називається, – вибухнув Вася своїм звичним реготом.

– А співають як! – взявся за голову Додік і розплився в посмішці. – Слова ніби нормальні, але це тільки для читання. Коли ж співає, зовсім не ті асоціації виникають. Включив недавно в Петлюри на квартирі телевізор без задніх думок, біатлон подивитися, а там співають: “Пішов на гору високою, заспівав пісню тихую. Ой, тихую, ой, тихую!” “Тихую” разом пишеться, не треба сміятися...

Гуру досі мовчав. У душі він був повністю згоден із хлопцями, що облюбовані масами виконавці маячню співають, але не визнавав, бо так кортіло бути трохи сучаснішим за них. Усі кажуть, що це пісні нового часу, і він не відставатиме й не плистиме проти течії. А так Дивізії притакне, що пісні про кішок і “я – машина, ти – машина” – класні, то й визнають його “продвинутим чуваком”, ніхто не осуджуватиме й не наїжджатиме. Проте після третьої чарки в Макса прорізався голос. Він, видно, недостатньо ще випив, щоб відкрити перед друзями потаємні закутки своєї душі, тож продовжував грати роль захисника сучасної музики, ще й на слова Дивізії спирався як на неспростовне джерело: “Так сказав Антін”.

– Теж мені авторитета знайшов, – не витерпів Вася, що приніс іще одну пляшку та

пачку томатного соку. – Зараз ще Петра з Юзиком додай, і ми всі дружньо поклонимося цьому “пантеону”.

– Вони в сучасному житті трохи краще за нас розуміються.

– А як же ж власна позиція?

– Неприбутково, невігідно, ніхто не зрозуміє.

– О, я знаю, з якого це джерела, – прикривши рукою нахабний глум на обличчі, сказав Додік. – “Петро” називається. Юзика тепер процитувати треба: “Вася – даун” чи “Пішли, порухаємось”.

– Ай, давайте, не будемо про то, – виставивши за звичкою вперед на витягнутій руці долоню, зіскочив Гуру з розмови. – Багато бруду, багато дурості є в сучасних піснях, але не всі такі погані. Ось цей уривок: “Ми в шинку час проводимо інтелектуально” чим не про нас?

– Знову Дивізія навчив? – попиваючи томатний сік, Вася косо подивився на співрозмовника.

– А попроси його заспівати або хоч розповісти, про що ця пісня, – втрутився Вова, – і Гуру скаже: “Не знаю”.

– Сумніваюсь, Гурчику, що персонажі цієї пісні розмовляють там, як-от ми з тобою, – сказав Додік, – або в “Перший мільйон бавляться”. Махнуть для бадьорості стакан-другий і побігли дригаться під цю ж таки “інтелектуальну” музику. Все воно однакове.

Хлопці допили пляшку і покинули кафе. У Гуру настала потрібна кондиція, коли хочеться вивернути душу перед іншими, показати своє справжнє лице без прикрас і масок. Виговорившись і наскаржившись на сучасну музику, архаровці вже не диспутовали. Тут, під світлом вечірніх львівських ліхтарів, пліч-о-пліч з вірними побратимами, хотілося затягнути щось душевне, що викликає не сарказм та іронію, як модні “топи” музичних каналів, а більш глибокі почуття. Додік, як найбільш музикально обдарована людина, розпочав із репертуару “Любе”. Хлопці підхопили. Співав тепер і Гуру. Завжди б так.